

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ @ 2047 ಪದ್ಮಾವತಿ ವಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಅಥಣಿ, ಬೆಳಗಾವಿ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17941195>

ABSTRACT:

ಯುದ್ಧವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಗರಿಕ ಸಾವುನೋವುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನು ಸ್ಥಿತಿ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ನಿಯಂತ್ರಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿವೆ, ಜೊತೆಗೆ ಆಕ್ರಮಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳಿವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆ ನೀತಿಯ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಧೂಳಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಇವು ಕ್ರಮೇಣ ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಭರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ಅದರ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಸಂಭರಣೆ ಎಂದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಅದರ ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯತೆ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಸವಾಲುಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಂಭರಣಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಯುನೆಸ್ಕೋ (UNESCO) ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ (ASI) ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ವಿಶದಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಅನುಷಂಗಿಕ ಅಥವಾ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಮನ್ವಯದ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ರಕ್ಷಣೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ, ಯುನೆಸ್ಕೋ (UNESCO), ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ (ASI).

ಪರಿಚಯ:

ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ-1904 ಅನ್ನು ಮಾರ್ಚ್ 18 ರಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತವು ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಉತ್ಖನನದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಕಲಾತ್ಮಕ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಸ್ತುಗಳ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 40 ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳು (AMASR) ಕಾಯ್ದೆ 1958 ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅವಶೇಷಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ASI), ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು 3650 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 848 ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸದ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅವಶೇಷಗಳಿವೆ. ಈ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಅವಧಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿವೆ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್‌ಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಮಸೀದಿಗಳು, ಚರ್ಚುಗಳು, ಗೋರಿಗಳು, ಸಮಾಧಿಗಳು, ಕೋಟೆಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ದ್ವಾರಗಳು, ಕಂಬಗಳು, ಮಿನಾರ್‌ಗಳು, ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಬಾವೋಲಿಗಳು ಅಥವಾ ಬಾವಿಗಳು, ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು, ಸೇತುವೆಗಳು, ಗುಹೆಗಳು, ಶಿಲಾ-ಕೆತ್ತನೆಯ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಸ್ತೂಪಗಳು, ಮಠಗಳು, ಉದ್ಯಾನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸಂಪುಟ. 44 ಸಂ. 4 | ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ 2024 ಪ್ರಕಾಶನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂಬಾನ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯು 50 ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಸ್ಮಾರಕಗಳು (ಸಿಪಿಎಂ) ಕಾಣೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 14 ನಗರೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿವೆ, 12 ಜಲಾಶಯದ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿವೆ ಮತ್ತು 24 ಪತ್ತೆಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಕಟ್ಟಡ, ಆವರಣ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ

"ಪರಂಪರೆ ಕಟ್ಟಡ" ಎಂದರೆ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಟ್ಟಡವಾಗಿದ್ದು, ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ/ಪರಂಪರೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಕಟ್ಟಡವು ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಸಕ್ಷಮ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅದನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ಕಟ್ಟಡವೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

"ಪರಂಪರೆ ಆವರಣ" ಎಂದರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೌತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಥವಾ ಭಾಗಶಃ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಂಪರೆಯ ಕಟ್ಟಡ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ

ಆವರಣಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಬಂಧಿತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಸೌಂದರ್ಯ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಥವಾ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ರಚನೆಗಳು, ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಅವರಣಗಳ "ಸಂರಕ್ಷಣೆ"ಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣದ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವ:

ಯುನೆಸ್ಕೋ ಶ್ರೇಯಾಂಕದ ಪ್ರಕಾರ, ಗರಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ 5 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳ ಕಾಯ್ದೆ 1958 ರ ಮೂಲಕ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು 2010 ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳು, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳು, ಶಿಲ್ಪಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಯುನೆಸ್ಕೋ (UNESCO) ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಭರಣೆಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ (ASI) ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿವೆ.

1. 1 ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ

ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವು ಹಳೆಯ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ವೈಭವಯುತ ಭೂತಕಾಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಭಾರತದ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಾಜ್ ಮಹಲ್, ಫತೇಪುರ್ ಸಿಕ್ರಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾದ ಕೋಟೆ, ಮಹಾಬಲಿಪುರಂ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಖಜುರಾಹೊ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕೊನಾರ್ಕ್ ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ತಂಜಾವೂರಿನ ಆಜಂತಾ, ಎಲ್ಲೋರಾ ಮತ್ತು ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುಹೆಗಳು ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾದ ಸ್ಮಾರಕಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಸಮಾಜವು ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಉಳಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಾಜದ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, 1958 (ಸಂಖ್ಯೆ 24 ಆಫ್ 1958) ಪ್ರಕಾರ, ಯಾರಾದರೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗುರುತನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದರೆ,

ನಾಶಮಾಡಿದರೆ, ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ, ಹಾನಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಹಾನಿಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವನು/ಅವಳು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಾಲ ಭಾಗದವರೆಗೆ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ 5, 000 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ದಂಡ ಅಥವಾ ಎರಡನ್ನೂ ವಿಧಿಸಬಹುದು. ದೇಶದ ಈ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹಸರುಗಳು, ಮೊದಲಕ್ಷರಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳು ಅಥವಾ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹೋನ್ನತ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಕೆಲವೇ ಜನರು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಮತ್ತು ನಿರುತ್ತಮದಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು:

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಸೇತುವೆಗಳು, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಯೋಜನೆಗಳು ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ (ವೆಂಕಟ ರೆಡ್ಡಿ 1990). ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳು, ನಿಧಿ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯೂ ಸಹ ಅವುಗಳ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಜ್ಞಾನವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹದಗೆಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸಂಪುಟ. 44 ಸಂ. 4 | ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ 2024 685 ಮಣ್ಣಾದ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ತುಂಡುಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪಾರಿವಾಳದ ಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳು ಆಮ್ಲೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ರವಿಸುತ್ತವೆ, ಇದು ರಾಸಾಯನಿಕ ಸವೆತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿವೆ (ಬಾಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಚೈಟೇನ್ 1976). ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಕ್ಷೀಣತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ (ಬರ್ನೋರ್ಡ್, ಫೋಮೀನಾ, ಮತ್ತು ಗ್ಯಾಡ್ 2003). ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆದ್ರ್ವತೆ (75-80 ಪ್ರತಿಶತ) ಇರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ, ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಜೈವಿಕ ಕ್ಷೀಣತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ (ಕಲಿಯೋಕೊಸ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇತರರು 1996). ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಮೇಲಿನ ಜೈವಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಮೇಲ್ಮೈ ಇಳಿಜಾರು, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮರಗಳಿಂದ ನೆರಳು ಮಾಡರಿಗಳು, ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ, ಆಮ್ಲ ಮಳೆ, ಹೂಗೊಂಚಲು, ಭೂಕುಸಿತ ಮತ್ತು ಲವಣಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಲ್ಬಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ (ಬರ್ನಾರ್ಡ್ 1989). ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯವು ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಗೆ ತೀವ್ರ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾನಿಕಾರಕ ವಸ್ತುಗಳು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗಂಧಕ ಅನಿಲ, ಆಮ್ಲ ಮಳೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ, ಇದು ಕಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಲೋಹಗಳಂತಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆಮ್ಲ ಮಳೆಯು ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮಸುಕಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೊಳೆಯುತ್ತದೆ (ಶೌರೇಷೆ ಕನಾನಿ, ಹಸನ್ ಜಂಡಿ 2011).

ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಬಲವು ಆದ್ರ್ವತೆ ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯ ಉಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ತೇವಾಂಶದ ಮಟ್ಟಗಳು ಸವೆತ, ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಕ್ಷೀಣತೆ ಮತ್ತು ಶಿಲೀಂಧ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಶೀತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ತೇವಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ತಾಪಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್‌ವರ್ಕ್‌

ಕುಸಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಕೊಳೆತ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತೇವಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವುದು ಸಹ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ (ಶೌರೇಷೆ ಕನಾನಿ, ಹಸನ್ ಜಂಡಿ 2011). ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಕೊಳೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಷು ವೇಗಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಧಕವು ಮಳೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗುತ್ತದೆ, ಸಲ್ಫೂರಿಕ್ ಆಮ್ಲವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಹೆಚ್ಚು ವಿನಾಶಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

I. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ:

ಯಾವುದೇ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವೈಫಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಇದು ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಬಲ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯವೆಂದರೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳು ಇಡೀ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ವಿಜಯೋತ್ಸವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೌಶಲ್ಯಪೂರ್ಣ ಮಾನವಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅರ್ಹ ಜನರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದರಿಂದ, ಹೊಸ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಭಾಗವಾಗಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು. ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರಚನಾತ್ಮಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಯವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪಾತ್ರವೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಸ್ಮಾರಕಗಳು ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಮತ್ತು ಅನೂರ್ಜಿತವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1. 1: ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳು;

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕ್ರಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ದಾಖಲೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಮೂಲಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿ, ಅಳತೆ, ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ನಿಯಮಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೂಡ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಜೊತೆಗೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಂಭರಣೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಲ್ಲು, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾನಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ರಚನಾ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಹಾಳಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹಳೆಯ ಶೈಲಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ,

ಜನಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಡಾ. ರಂಜಿತ್ ಕುಮಾರ್ ವರ್ಧೆ ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಇಂಟರ್ನಾಷನಲ್ (Library Progress International) ಸಂಪುಟ. 44, ಸಂ. 4, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ 2024; ಪುಟ. 682-692 Original Article Print version ISSN 0970 1052 Online version ISSN 2320 317X Available online at www.bpasjournals.com ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ತಾಪಮಾನ, ತೇವಾಂಶ ಮತ್ತು ವಾತಾಯನ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಜವಳಿಗಳಂತಹ ಹಾಳಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ, ಪ್ರೇರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಯುವಜನರ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದು. ಜಪಾನಿನ ನಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಸಂಸ್ಥೆ (RDMUCH) ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಭಾರತವು ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಾರತವು ತನ್ನ ವಿಶಾಲ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ, ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಹುದು. ಜಾಗತಿಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಕೀಲಕವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (GIS) ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಮತ್ತು ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಉಪಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ಅಭಿಯಾನಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಿಎಜಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗಳು ಪರಂಪರೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಗಳು (PPP) ಪರಂಪರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ, ಅಬ್ದುಲ್ ರಹೀಮ್ ಖಾನ್-ಐ ಖಾನ್ ಅವರ ಸಮಾಧಿಯ ನವೀಕರಣ ಇದನ್ನು ಅಗಾ ಖಾನ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಫಾರ್ ಕಲ್ಚರ್, ಇಂಟರ್‌ಗ್ಲೋಬಲ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ASI) ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡಿವೆ (ಡಾರ್ ವಿ, 2019). ಇಂತಹ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಇತರ

ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರಿಂದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾಗಬಹುದು.

1. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ರಕ್ಷಣೆ:

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾನೂನುಗಳ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಅಂತರ-ಪೀಳಿಗೆಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯು ಭಾರತದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 49, 1950 ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯೆಂದು [ಸಂಸತ್ತಿನಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಶಾಸನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ] ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಮಾರಕ, ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಲೂಟಿ, ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ನಾಶ, ತೆಗೆಯುವಿಕೆ, ವಿಲೇವಾರಿ ಅಥವಾ ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಏಳನೇ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ (ಲೇಖನ 246), ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ: ಪಟ್ಟಿ I (ಯೂನಿಯನ್ ಪಟ್ಟಿ), ಐಟಂ 67 ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳು, ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು [ಸಂಸತ್ತಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಲಾದ] ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪಟ್ಟಿ II (ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಿ), ಐಟಂ 12 ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವ ಇತರ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳು [ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಅಕ್ರಮ ಆಮದು, ರಫ್ತು ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಮತ್ತು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸಮಾವೇಶ, 1977 ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 29 ನೇ ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ - ಭಾರತದ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಯಾವುದೇ ವರ್ಗದ ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

1. 2(ಎ) ಶಾಸಕಾಂಗ ಚೌಕಟ್ಟು: ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 49 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಂಸತ್ತು ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ:

1. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳ ಕಾಯಿದೆ, 1958:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾದ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ತಾಣಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಅತಿಕ್ರಮಣ ಅಥವಾ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ASI) ಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ.

2. ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾ ಸಂಪತ್ತು ಕಾಯ್ದೆ, 1972:

- ಅಕ್ರಮ ಸಾಗಣೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ರಫ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳು (ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯೀಕರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 2010:

ನಗರ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿತ ವಲಯಗಳನ್ನು (100 ಮೀಟರ್ ನಿಷೇಧಿತ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು 200 ಮೀಟರ್ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶ) ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

4. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಶಾಸನ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ತಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ.

1. 2(ಬಿ) ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಹೆಗ್ಗುರುತು ಪ್ರಕರಣಗಳು:

ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಸತತವಾಗಿ 49 ನೇ ವಿಧಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದೆ, ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು 21 ನೇ ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಮತ್ತು ಘನತೆಯ ಹಕ್ಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಂ. ಸಿ ಮೆಹ್ತಾ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟ (1987): ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪರಂಪರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ, ತಾಜ್ ಮಹಲ್ ಅನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಾಲೀನ್ಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆದೇಶಿಸಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಆರ್ಟಿಕ್ಲ 48 ಮತ್ತು ಆರ್ಟಿಕ್ಲ 21 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಿಸರದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇಂಡಿಯನ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಫಾರ್ ಎನ್ವಿರೋ-ಲೀಗಲ್ ಆಕ್ಷನ್ v/s ಯೂನಿಯನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (1996): ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ರಾಜ್ಯದ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿತು, ಅವುಗಳನ್ನು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆಸ್ತಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿತು.

ತಾಜ್ ಟ್ರಿಪೆಜಿಯಂ ಪ್ರಕರಣ (1997): ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಂವಿಧಾನದ 49ನೇ ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ, ತಾಜ್ ಮಹಲ್ ಬಳಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಶುದ್ಧ ಇಂಧನಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು. ಈ ನಿರ್ಧಾರಗಳು 49 ನೇ ವಿಧಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪರಿಸರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ-ಪೀಳಿಗೆಯ ಸಮಾನತೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿವೆ.

1. 2(ಸಿ): ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು: ಹಲವಾರು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು 49 ನೇ ವಿಧಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಜವಾಬ್ದಾರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (NMA): ಸಂರಕ್ಷಿತ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು

ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು 2010 ರ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಿಷನ್ (NMOM): ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಇದರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು, ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳ ಅಕ್ರಮ ಸಾಗಣೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

1. 2(ಡಿ): ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾವೇಶಗಳು

49 ನೇ ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧತೆಗಳು ಹಲವಾರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಮಾವೇಶ-1972, ಭಾರತವು 1977 ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ಅಕ್ರಮ ಆಮದು, ರಫ್ತು ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಮತ್ತು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾದ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಸಮಾವೇಶ, 1970: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ, ಜಾಗತಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ತನ್ನ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಅಥವಾ ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲ. ಅವು ಮಾನವರ ಕೌಶಲ್ಯ, ಕಲಾ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಜೊತೆಗೆ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿನಿರ್ದಾರಗಳು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿ ನಿಲುವು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇವು ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಪರಿಸರದ ಅಪಾಯಗಳು, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪರಂಪರೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೂ ಸಹ ದಾರಿಯು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ.

References:

1. ರಂಜಿತ್ ಕುಮಾರ್ ವರ್., (2024), ಲೈಬ್ರರಿ ಪೋಗ್ರೆಸ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್, 44(4), 682-692 ಮೂಲ ಲೇಖನ ಲೈಬ್ರರಿ ಪೋಗ್ರೆಸ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸಂಪುಟ. 44, ಸಂ. 4, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ 2024: ಪುಟ. 682-692 ಮುದ್ರಣ ಅವ್ಯಕ್ತಿ ISSN 0970 1052.
2. Ranjith Kumar Varre., (2024). Heritage and Archaeological Monuments Need of Conservation and Preservation with Special Reference to India. Library Progress International, 44(4), 682-692, ISSN 0970 1052.
3. <https://www.deccanherald.com/specials/insight/the-erosion-of-karnatakas-heritage-brick-by-brick-923958.html>
4. ಕ್ವೀಲೆ ಹೆಚ್., (1984), ಪುರಾತತ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಧಾನಗಳು: ವಿಶ್ವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ.
5. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ 1987-88 ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆ, ನವದೆಹಲಿ.
6. ಭಾರತದ ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್. ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ, ವರದಿ ಸಂಖ್ಯೆ 18, 2013 (ಪ್ರದರ್ಶನ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ), ನವದೆಹಲಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ. ವರದಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು.
7. <https://cag.gov.in/en/audit-report/details/770>
8. <https://www.deccanherald.com/specials/insight/the-erosion-of-karnatakas-heritage-brick-by-brick-923958.html>.
9. “ಇಸಿ/ಪಿಹೆಚ್ ಅನೇಕೋಲಿಯಾ ಶಲ್ಯೋವ್ನಿ ಯೋಶಿನೋಲಿ ಕೊಡಮಾ, ಶಿಗನೋಲಿ ನಕಾನೋ“ಇಸಿ/ಪಿಹೆಚ್ ಮೀಟರ್ ಬಳಸಿ ಗ್ರಾನ್ಟೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನದ ಹಂತಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ.” ಭೂರೂಪಶಾಸ್ತ್ರ, 105(2009), ಪುಟ 253-260. ರಾಜ್ಯದ ಅಸಮರ್ಪಕತೆಗಳು.
10. <http://www.nhg.govmu.org/English/Pages/default.aspx>.
11. ಮಿಶ್ರಾ, ಎ.ಕೆ.ಜೈನ್,ಕೆ.ಕಮಲ್, ಕೆ.ಎಲ್. ಗಾರ್ಗ್., ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅವನತಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಸಸ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರ.”
12. ಟಿ. ಎಸ್. ಶ್ರೀಧರ್, ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಅವನತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ. ಐಎಎಸ್ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಆಯುಕ್ತರು, ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ತಿರು ಆರ್. ನಾರಾಯಣನ್, ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಎಂಜಿನಿಯರ್.
13. Routh R., (2025), Exploring participatory governance in Indian cultural heritage. Built Heritage. Springer Open.
14. Literature review on 3-D Digital Documentation and Preservation of Heritage Structures (case studies from India). ResearchGate.
15. Sanjay V. K., (2024), Balancing Heritage Conservation and Tourism: A Case Study of Hampi. ICCAUA Conference.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4. 0 International License.